

WOJEWODA PODKARPACKI

35-959 Rzeszów, skr. poczt. 297
ul. Grunwaldzka 15

S-VI.431.1.2.2017.BU

Rzeszów, 27 kwietnia 2017 r.

22M
28-05-17

Pan
Tadeusz Ferenc
Prezydent Miasta
Rzeszowa

Na podstawie art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) przekazuję wystąpienie pokontrolne po kontroli problemowej przeprowadzonej w dniach 23 i 27 marca 2017 r. w Urzędzie Miasta Rzeszowa (Rynek 1, 35-064 Rzeszów).

Kontrolę przeprowadziła Barbara Uliasz – inspektor wojewódzki, na podstawie imiennego upoważnienia do kontroli nr 208 udzielonego przez Wojewodę Podkarpackiego (pismo z 15 marca 2017 r. znak: S-VI.431.1.2.2017.BU).

Kierownikiem kontrolowanej jednostki jest Pan Tadeusz Ferenc – Prezydent Miasta Rzeszowa, sprawujący tę funkcję od 2002 roku. Zadania związane ze prowadzeniem bezpośredniego nadzoru nad stanem obiektów grobownictwa wojennego zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. Nr 39 poz. 311 z późn. zm.) wykonują pracownicy Zarządu Zieleni Miejskiej.

Tematem kontroli było ustalenie stanu zachowania obiektów grobownictwa wojennego oraz określenie potrzeb remontowych. Objęto nią okres od ostatniej kontroli problemowej, która miała miejsce w 2009 roku. Podczas kontroli przeprowadzono wizję lokalną wszystkich cmentarzy, kwater i mogił wojennych zlokalizowanych na terenie Miasta, weryfikacji poddano prowadzoną dokumentację.

Wykonanie zadań w kontrolowanym zakresie oceniam pozytywnie z uchybieniami.

Na terenie Rzeszowa znajduje się dużo obiektów cmentarnictwa wojennego, w większości zlokalizowane są one na cmentarzach komunalnych. Najstarsze groby pochodzą z czasów powstania 1863 roku. Kontrolą objęto:

- Samodzielny cmentarz żołnierzy Armii Radzieckiej w Rzeszowie – Wilkowyja, ul. Lwowska,
- Na cmentarzu komunalnym Wilkowyja, ul. Polna:
 - mogiła indywidualna Jana Orzecha – ofiary terroru,
 - mogiła Józefa Woźniaka – ofiary działań wojennych,
 - mogiła Józefa Burdaś – ofiary terroru.
- Cmentarz parafialny Słocina, ul. Słocińska:
 - mogiła indywidualna nieznanego kapitana Wojska Polskiego rozstrzelanego w 1940r.,
 - mogiła zbiorowa żołnierzy WP z 1944 r.,
 - mogiła zbiorowa żołnierzy Armii Krajowej – ofiar terroru.
- Cmentarz komunalny Pobitno, ul. Lwowska:
 - mogiła zbiorowa żołnierzy Batalionów Chłopskich – ofiar terroru (dzielnica IV),
 - dwie mogiły zbiorowe ofiar terroru, działań wojennych oraz żołnierzy WP (dz. V),
 - mogiły płk. Leopolda Lisa – Kuli i Stanisława Towarnickiego (dz. VIII),
 - mogiły indywidualne Tadeusza Cebuli i Jana Rożkiewicza – legionistów, trzy mogiły żołnierzy WP z 1939 roku i ofiar terroru (dz. IX),
 - zbiorowa mogiła członków ruchu oporu (dz. X),
 - zbiorowa mogiła ofiar terroru (dz. XI),
 - zbiorowa mogiła ofiar terroru (dz. XXI),
 - kwatera żołnierzy WP (dz. XXX),
 - cztery mogiły zbiorowe ofiar terroru i działań wojennych (dz. XXXV),
- Stary Cmentarz, ul. Targowa:
 - mogiły, zbiorowa i indywidualna, powstańców z 1863 roku,
 - mogiła zbiorowa cywilnych mieszkańców i żołnierzy WP ofiar II wojny światowej,
 - mogiła Marii Kochanowicz – ofiary działań wojennych.
- Cmentarz komunalny Zwiężczyca, ul. Podkarpacka:
 - kwatera żołnierzy AR,
 - kwatera żołnierzy WP,

- mogiła zbiorowa ofiar terroru,
- mogiła indywidualna Józefa Sochackiego – żołnierza WP z 1939 r.
- Cmentarz komunalny Staroniwa, ul. Witosa: mogiła zbiorowa ofiar terroru.
- Cmentarz komunalny Staromieście, ul. Zapolskiej: zbiorowa mogiła ofiar walk o wyzwolenie Rzeszowa w 1944 roku.

Podczas kontroli ustalono, że wszystkie ww. obiekty są właściwie utrzymane. W zakresie prowadzenia ewidencji i dokumentacji merytorycznej stwierdzono, że na stanowisku pracy brak jest kart ewidencyjnych wielu obiektów, które najprawdopodobniej zostały przekazane do archiwum zakładowego przez pracownika prowadzącego tę problematykę wcześniej. Stwierdzono, że pracownicy prowadzący problematykę grobownictwa wojennego wykonali digitalizację ewidencji imiennej żołnierzy AR pochowanych na cmentarzu przy ul. Lwowskiej.

W okresie objętym kontrolą Miasto rokrocznie otrzymywało środki na bieżące utrzymanie obiektów, prowadzono także prace remontowe finansowane z budżetu Wojewody:

- w 2009 roku remontowano mogiłę Stanisława Towarnickiego na cmentarzu Pobitno,
- w 2010 roku wykonano nowe nagrobki granitowe na mogiłach żołnierzy WP w Słocinie i Zwiężycy,
- w 2011 roku wykonano nowe tablice inskrypcyjne na mogile zbiorowej ofiar terroru w Zwiężycy oraz nagrobki granitowe na grobie zbiorowym ofiar wojny na cmentarzu Staromieście i mogile kapitana WP w Słocinie,
- w 2012 roku wykonano nagrobek granitowy na mogile Józefa Burdać na cmentarzu Wilkowyja,
- w latach 2013 – 2015 prace ograniczały się do konserwacji obiektów,
- w 2016 roku wykonano remont nagrobka Marii Kochanowicz na Starym Cmentarzu.

W bieżącym roku Miasto otrzymało środki z dotacji celowej Wojewody na remont mogił legionistów: Tadeusza Cebuli i Jana Rożkiewicza, na cmentarzu komunalnym Pobitno. Do chwili kontroli stosowne porozumienie nie zostało jeszcze zawarte.

Ponadto podczas kontroli ustalono, że na większości z ww. cmentarzy komunalnych znajdują się także inne miejsca spoczynku, stanowiące groby wojenne zgodnie z art. 1 przywołanej wyżej ustawy o grobach i cmentarzach wojennych.

Na cmentarzu parafialnym Słocina przy ul. Słocińskiej:

- mogiła zbiorowa Bolesława i Walentego Głowiak – ofiar terroru z 1943 roku,
- mogiła Józefa Jędrzejczyka – ofiary terroru z 1943 roku,
- mogiła Zofii Szajdur – jak wynika z inskrypcji zginęła śmiercią tragiczną w 1944 roku (prawdopodobnie podczas działań wojennych),
- mogiła zbiorowa pięciu zidentyfikowanych osób: Józefa Szeli, Zygmunta Jasiewicza, Genowefy Szeli, Marii Marcinkowskiej i Mariana Szeli, jak wynika z inskrypcji „poległych w czasie wojny”.

Na cmentarzu komunalnym Pobitno przy ul. Lwowskiej:

- kwatera / mogiła zbiorowa żołnierzy poległych i zmarłych w okresie I wojny światowej – 1 178 zidentyfikowanych z nazwiska żołnierzy z obeliskiem ustawionym w 1915 roku (dz. XXVII),
- mogiła Sebastiana Półcwiartka – ofiary terroru (dz. VIII),
- mogiła Tadeusza Lisa ps. „Ukleja” – żołnierza AK (dz. IX),
- mogiła zbiorowa Jana i Stanisława Płonków – ofiar terroru (dz. XXXI),
- mogiła Tadeusza Pleśniaka – żołnierza AK, ofiary komunizmu (dz. XXXII),

Stary Cmentarz przy ul. Targowej:

- mogiła Eugenii Zdun – zginęła we wrześniu 1939 r.,
- mogiła Heleny Bieńkowskiej z Simonettich – zginęła we wrześniu 1939 r.,
- mogiła Stanisławy Buczek, sanitariuszki AK – zginęła 1 sierpnia 1944 r.,
- mogiła Antoniego Pałki – zginął w lipcu 1944 r.,
- mogiła Teodora Umińskiego – zginął w lipcu 1944 r.,
- mogiła Adama Tabisza – zginął w lipcu 1944 r.,
- mogiła Mari Wyciślak – zginęła w lipcu 1944 r.,
- mogiła Władysława Flagi – zginął w 1944 r.,
- mogiła Jana Kuś – zmarłego w sierpniu 1944 r.,
- mogiła Franciszka Grzywacza – zginął w lipcu 1944 r.

Cmentarz komunalny Zwiężczyca przy ul. Podkarpackiej:

- mogiła Jana Komarzycy – żołnierza AK,
- mogiła zbiorowa, w której pochowani są mieszkańcy Zwiężczy – ofiary działań wojennych w 1944 r.: Józef Rak, Stanisław Klimasz, Franciszek Rejment, Jan Kowalczyk, Jan Czerwonka i Józef Szalacha.

Cmentarz komunalny Staroniwa przy ul. Witosa: mogiła Henryka Durdy – ofiary terroru.

W przypadku wątpliwości należy podjąć działania w celu potwierdzenia charakteru ww. mogił. W przypadku potwierdzenia, że kryją one szczątki ofiar wojny powinny zostać objęte wojewódzką ewidencją cmentarzy i grobów wojennych. Niezależnie od tego kiedy zostały urządzone i kto sprawuje bezpośrednią opiekę. W tym celu należy wykonać dokumentację ewidencyjną, według posiadanego przez gminę wzoru, której kopię otrzymuje Wojewoda.

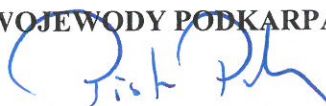
Wnioski:

- Należy przeprowadzić prace konserwacyjno–porządkowe, charakterystyczne dla okresu wiosennego. Dotyczy to szczególnie cmentarza wojennego i dużych kwater zlokalizowanych na cmentarzach komunalnych.
- Zarówno cmentarz wojenny jak i kwatery zlokalizowane na cmentarzach komunalnych wymagają pilnych prac remontowych. Kwatera żołnierzy WP w dz. XXX cmentarza Pobitno jako całość jest w dobrym stanie, jednak pilnych prac – wykonania nowych nagrobków wymagają poszczególne mogiły żołnierskie. Natomiast kwatera żołnierzy AR na cmentarzu Zwiężczyca wymaga kompleksowego remontu, ze szczególnym uwzględnieniem pomnika głównego. Jeśli Miasto przedstawi dokumentację remontową dla mogił i kwater, prace zostaną sfinansowane z budżetu Wojewody. Ze względu na szeroki zakres zadania zapewne wymagane będzie etapowanie prac remontowych.
- Na niektórych mogiłach zlokalizowanych na cmentarzu Pobitno widoczne są spękania i rozwarstwienie granitowych okładzin. W najbliższej przyszłości należy przeprowadzić prace konserwacyjne i remontowe, w celu zabezpieczenia obiektów przed dalszym niszczeniem.
- W przypadku mogiły zbiorowej ofiar terroru w dz. XXI cmentarza Pobitno na podstawie badań źródłowych udało się ustalić nazwiska niektórych pochowanych, zostaną one przekazane Miastu. W najbliższej przyszłości należy dokonać zmiany treści inskrypcji poprzez umieszczenie zidentyfikowanych danych na płycie mogiły.
- Po ujęciu w wojewódzkiej ewidencji cmentarzy, kwater i mogił wojennych mogiły zbiorowej poległych w czasie I wojny światowej znajdującej się w dz. XXVII cmentarza Pobitno należy przeprowadzić prace konserwacyjne zabytkowego pomnika głównego i rozważyć formę upamiętnienia zidentyfikowanych poległych, pochowanych w tym miejscu.
- Dokumentacja ewidencyjna, znajdująca się na stanowisku pracy wykonującym zadania opieki nad grobami wojennymi powinna obejmować wszystkie obiekty zlokalizowane na terenie Miasta, które zostały zgłoszone do wojewódzkiej ewidencji cmentarzy, kwater

i mogił wojennych. Forma i treść kart ewidencyjnych powinna być zgodna z obowiązującym wzorem oraz odzwierciedlać aktualny stan zachowania i urządzenia poszczególnych obiektów.

Z uwagi na fakt niestwierdzenia istotnych uchybień i nieprawidłowości w kontrolowanej działalności niniejszym odstępuję od formułowania zaleceń pokontrolnych.

Z up. WOJEWODY PODKARPACKIEGO

Piotr Pilch
WICEWOJEWODA